Nasz Głos

MIESIĘCZNIK - ORGAN POZNAŃSKIEGO OKRĘGU ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO.

Rok X. Poznań, wrzesień 1933. Nr. 1

PRZEŁOMOWY ROK.

Rok szkolny, który rozpoczęliśmy, jest w dziejach szkolnictwa polskiego rokiem przełomowym. W bieżącym bowiem roku szkolnym realizuje się nietylko nowy ustrój szkolnictwa, ale także rozpoczęto realizowanie nowych programów nauczania i wychowania. W tym więc roku rozpoczynamy wielką i wobec przyszłości odpowiedzialną pracę.

Po przeszło dziesięcioletniem doświadczeniu, przystępujemy do gruntownego remontu naszego szkolnictwa. I to nietylko w dziedzinie ustrojowej i programowej. W związku z podjętemi pracami dokonać trzeba także gruntownego remontu w dziedzinie psychiki nauczyciela polskiego. Odrzucić nareszcie trzeba stare, wyniesione jeszcze z zaborczej szkoły nawyki. Zmienić trzeba będzie swoje niewłaściwe nieraz ustosunkowanie się do władz szkolnych, do swego otoczenia oraz koniecznie zrozumieć — tam, gdzie tego zrozumienia jeszcze dotychczas niema, że w obecnych, ciężkich czasach, organizacja zawodowa jest dla nauczyciela jedyną ostoją.

Również i w ustosunkowaniu się społeczeństwa — zwłaszcza w naszym Okręgu Szkolnym — musi być dokonany przełom. Społeczeństwo, które nieraz jeszcze dotychczas uważa publiczną szkołę powszechną za jakieś zło konieczne, a nauczyciela tej szkoły za swego nieprzyjaciela, musi zatroszczyć się wydatniej o to szkolnictwo, musi otoczyć je sympatją i należytą opieką i razem z nauczycielstwem musi współdziałać dla dobra rozwoju szkoły polskiej i jej społeczno-państwowych zadań.

Wreszcie należy wyrazić życzenie aby i w stosunku władz szkolnych do nauczycielstwa dokonano w bieżącym roku szkolnym przełomu — tam gdzie zachodzi tego potrzeba. Aczkolwiek w ostatnim czasie zaszła duża przemiana w ustosunkowaniu się przełożonych do nauczycielstwa — zwłaszcza do tego, krzywdzonego dawniej nauczy-

cielstwa, zrzeszonego w naszych szeregach organizacyjnych, — to jednak trafiają się jeszcze niestety dotychczas wypadki niewłaściwego traktowania nauczycielstwa przez niektórych Panów Inspektorów, a nawet i Kierowników szkół. Twierdzimy, że w takich wypadkach przełom w pojmowaniu stanowiska Inspektora szkolnego w stosunku do podwładnego nauczycielstwa jest najbardziej potrzebny, albowiem dobry przykład będzie najlepiej wpływał na należytą realizację przełomów w innych dziedzinach. Jeśli już remontować szkolnictwo — to gruntownie, jeśli oczyścić je należy ze starych, zapleśniałych naleciałości i nawyków, to i w dziedzinie stosunku władz szkolnych — tych bezpośrednich — do nauczycielstwa, trzeba jeszcze na naszym terenie zastosowania tęgiej miotły.

Wobec nowych zadań, jakie obecnie przypadają nauczycielstwu do zrealizowania, bieżący rok zapowiada się jako rok niezwykle ciężki. W interesie jednak rozwoju szkolnictwa i państwa, trud ten, jaki będzie naszym udziałem, podejmujemy bez narzekań i z tem przekonaniem, że wnet go pokonamy.

Podejmujemy go pod hasłem rzetelnego współdziałania nauczycielstwa z władzami szkolnemi, społeczeństwem i młodzieżą szkolną — w dziedzinie realizowania nowych programów wychowania i nauczania oraz pod hasłem pełnej odpowiedzialności za podjętą pracę.

Michał Kopeć.

BUDUJMY SZKOŁY POWSZECHNE.

Ciężkie warunki ekonomiczne w Państwie polskiem utrudniają władzom szkolnym i samorządowi sprostanie wymogom chwili. Rokrocznie wzrasta liczba dzieci, zgłaszających się do szkół powszechnych, wielka ilość z pomiędzy nich z trudnością może się pomieścić w izbach szkolnych już przepełnionych, a znaczny procent z konieczności musi pozostać poza szkołą, nie podlegając dobroczynnemu oświatowo - kulturalnemu oddziaływaniu szkoły polskiej.

Ma to miejsce szczególnie we wschodnich województwach, gdzie nauka odbywa się w niezmiernie trudnych warunkach, przy możliwie najwyższem obciążeniu nauczyciela ilością dzieci.

W Okręgu Szkolnym Poznańskim stosunki są pod tym względem niewątpliwie lepsze. Mimo to jednak w szeregu powiatów brak jest odpowiednich budynków szkolnych, zwłaszcza na pograniczu, a przedewszystkiem w po-

wiecie morskim, nie wyłączając miasta Gdyni. Z roku na rok zwiększa się i na tych obszarach obciążenie nauczyciela liczbą dzieci. W bardzo wielu wypadkach już obecnie konieczna jest rozbudowa i nadbudowa lokali szkolnych. Większe miasta jak Poznań, Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz nie mogą podołać obowiązkom w zakresie dostarczania lokali szkolnych, nauka z konieczności odbywa się tu i owdzie popołudniu — w tych samych lokalach szkolnych. Brak najkonieczniejszych pomocy naukowych (jak np. map Polski itd.), brak urządzeń bibljotek szkolnych i pracowni silnie daje się odczuwać w szeregu szkół. Nie można w ogromnej większości szkół powszechnych nawet w miastach postawić należycie wychowania fizycznego, bo brak wogóle sal gimnastycznych i boisk. Dziatwa na małym korytarzyku lub w dusznej i małej sali szkolnej wykonuje parodjujące nieraz gimnastykę, ruchy, obroty i podskoki.

Potrzeby są ogromne nawet w Okręgu Szkolnym Poznańskim. Ponieważ ani Państwo ani samorząd nie może w żaden sposób podołać zbyt ciężkim w obecnych czasach obowiązkom, zawiązało się Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych (siedziba w Warszawie), mające w swych zadaniach działalność w zakresie budownictwa publicznych szkół powszechnych i zaopatrywaniu ich w niezbędne urządzenia i pomoce naukowe, aby w ten sposób siłami społeczeństwa dopomóc Państwu i Samorządowi. Całe Państwo pokryje się wkrótce siecią gęstą Kół lokalnych, Komitetów obwodowych i okręgowych, których zadaniem będzie gromadzenie funduszów na cele Towarzystwa.

Całe społeczeństwo powinno poprzeć wysiłki Towarzystwa i dopomóc czynnie do zbierania funduszów, aby w ten sposób wyraźnie zadokumentować wielką troskę i serdeczne zainteresowanie się polską szkołą powszechną i losem wielu tysięcy dziatwy, które z powodu braku szkół nie mogą się wychowywać i uczyć narówni z innemi szczęśliwszemi dziećmi, a tak powiększać muszą z konieczności wzrastającą przerażająco liczbę analfabetów.

Zapisujmy się więc na członków pod hasłem: „Budujmy Polskie Szkoły Powszechne“.

Siedzibą Komitetu okręgowego na terenie Okr. Szkolnego poznańskiego jest miasto Poznań. Aż do czasu ukonstytuowania się zarządu Komitetu, delegatem Zarządu głównego na okręg poznański jest Kurator Okręgu Szkolnego Poznańskiego.

Wkładka członkowska wynosi cztery zł. rocznie, wpisowe jednorazowo 50 gr. Konto P. K. O. Nr. 204700 (Towarzystwo popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych — Komitet Okręgowy — Poznań, ul. Towarowa nr. 23).

Nauczycielstwo w Poznaniu stanęło do apelu.

Z inicjatywy Zarządu Okręgowego Związku Nauczycielstwa Polskiego przy współdziałaniu Stowarzyszenia Chrz. Narod. Naucz., Tow. Naucz. Szkół Wyższych i Średnich, Stow. Dyrektorów Szkół Średnich i Związku Inspektorów Szkolnych odbyło się w auli gimn. im. Paderewskiego w Poznaniu wielkie nauczycielskie zebranie informacyjno-propagandowe w sprawie Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych. W zebraniu tem wzięło udział przeszło 300 nauczycieli i nauczycielek z Poznania, a nadto przybyli na to zebranie przedstawiciele władz szkolnych, pp. naczelnicy, wizytatorzy i inspektorzy z Panem Kuratorem Dr. Pollakiem na czele.

Obrady zagaił mocnem przemówieniem prezes Okręgu kol. Zych, który wykazał konieczność podjęcia przez nauczycielstwo akcji w obronie zagrożonych podstaw kultury, co uwydatnia się w braku pomieszczenia dla napływającej do szkół coraz większej fali młodzieży.

Po ukonstytuowaniu się prezydjum zebrania, w skład którego weszli przedstawiciele wszystkich organizacyj, zabrał głos Pan Kurator Dr. Pollak, wyrażając radość z podjętej inicjatywy i zachęcając nauczycielstwo do aktywnego udziału w propagandzie i rozwoju Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych, nietylko w Poznaniu, ale także na terenie całego Okręgu. Obszerny referat informacyjny o celach i zadaniach Towarzystwa wygłosił p. wizytator St. Godecki. Referat o potrzebach szkolnictwa powszechnego w Poznaniu i związanej z tem konieczności czynnego udziału nauczycielstwa około rozwoju działalności Towarzystwa Pop. Bud. Szk. Powsz, w Poznaniu, wygłosił kol. wiceprezes M. Kopeć.

Następnie przyjęto burzliwemi oklaskami następującą rezolucję:

Nauczycielstwo szkół powszechnych, wydziałowych, średnich i zawodowych miasta Poznania, zebrane na wiecu nauczycielskim w sprawie budowy szkół, deklaruje swój czynny udział w akcji Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Stwierdzając, że obecna ilość budynków szkolnych jest wobec znacznego przyrostu młodzieży szkolnej niewystarczająca, w głębokiej trosce o rozwój szkolnictwa domagamy się wybudowania w Poznaniu kilku nowych budynków szkolnych.

Równocześnie domagamy się należytego wyposażenia wszystkich szkół w dostateczną ilość pomocy naukowych celem umożliwienia nauczania według wymagań nowoczesnej pedagogiki.

Wobec tego, że w obecnych, ekonomicznie ciężkich czasach, do zrealizowania tych postulatów walnie przyczynić się mogą Koła Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, zorganizowane przy każdej szkole, apelujemy gorąco do ogółu społeczeństwa miasta Poznania o gremjalne zapisywanie się w tych kołach na członków Towarzystwa oraz o życzliwe popieranie jego celów.

W zakończeniu zebrania wezwał kol. prezes Zych nauczycielstwo do solidarnego, społecznego wysiłku około rozwoju podjętej akcji organizowania w Poznaniu Kół Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych.

KOLEŻEŃSKI OBOWIĄZEK.

W związku z podjętą przez Pana Kuratora Dra Pollaka i Pana Naczelnika Petrykowskiego inicjatywą przyjścia z pomocą bezrobotnemu nauczycielstwu, od stycznia b. r. płaciliśmy i płacimy na ten cel dobrowolnie zadeklarowane ofiary. Niektórzy jednak z pośród nauczycielstwa, wobec utworzenia Funduszu Pracy i potrącania odpowiednich składek na ten Fundusz, zastrzegają się przeciw dalszemu płaceniu, tembardziej, że brak było dotychczas sprawozdania z podjętej akcji. Lukę tę wypełnia sprawozdanie z działalności Komitetu, obrazujące jak bardzo podjęta akcja była pożyteczna. Zamieszczając to sprawozdanie, zachęcamy do przeczytania go zwłaszcza tych, którzy usuwają się od dalszych ofiar na rzecz zatrudniema z tych groszowych ofiar pozostających bez pracy i głodujących kolegów i koleżanek. Sprawozdanie to wykazuje, że złożone przez nich składki przyczyniły się do zatrudnienia 325 nauczycieli. Drobnemi więc ofiarami spełniliśmy społeczny i koleżeński obowiązek.

Czy mamy go obecnie zaniechać wobec tych setek nieszczęśliwych kolegów, którzy nawet na kawałek suchego chleba nie zarabiają? Sądzimy, że odpowiedzią będzie postanowienie dalszego podtrzymania pożytecznej koleżeńskiej i społecznej akcji pomocy dla bezrobotnego nauczycielstwa.

Sprawozdanie Okręgowego Komitetu Nauczycielskiego przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego z działalności za I. półrocze 1933 r.

W dniu 9. XII. 1933 r. z inicjatywy Kuratorjum zawiązał się Okręgowy Komitet Nauczycielski celem przyjścia z pomocą nauczycielom i kandydatom stanu nauczycielskiego pozostającym bez pracy.

Nauczycielstwo dając wyraz zrozumienia ciężkiej sytuacji swoich kolegów i koleżanek, nie uchyliło się od spełnienia obowiązku koleżeńskiego i obywatelskiego i opodatkowało się w wysokości 1% i ½% od pobieranego wynagrodzenia. W akcji nauczycielstwa wzięli udział również urzędnicy administracji szkolnej.

Powstałe pod przewodnictwem pp. Inspektorów Szkolnych Powiatowe i Grodzkie Komitety Nauczycielskie rejestrowały wszystkich nauczycieli i kandydatów stanu nauczycielskiego, którzy zamieszkiwali na terenie powiatów, nie mieli żadnej pracy zarobkowej, a potrzebowali pomocy materjalnej, dającej choćby minimum egzystencji.

Zadaniem Komitetów było stworzenie nowych placówek pracy, lub wykorzystywanie już istniejących, przydzielanie ich odpowiednim do danej pracy osobom, które wzamian za wykonywaną pracę otrzymywały zasiłki pieniężne. Placówki takie powstały przy szkołach jako praktyki dla kandydatów stanu nauczycielskiego przy Polskim Białym Krzyżu, gdzie zorganizowano nauczanie żołnierzy oraz w oświacie pozaszkolnej.

Zasiłki udzielane zatrudnionym z ramienia Komitetu wahały się od 20—100 zł. miesięcznie, zależnie od sytuacji materjalnej kandydata, zakresu pracy i możliwości budżetowej Powiatowych Komitetów Nauczycielskich.

W wyjątkowych wypadkach udzielane były zapomogi, które przyznawał Okręg. Komitet Nauczycielski. W celu utworzenia funduszu zapomogowego Powiatowe i Grodzkie Komitety wpłacały do Okręgowego Komitetu Nauczycielskiego 30% wpływów ze składek nauczycielskich. Z funduszu tego również niektóre komitety, słabsze budżetowo, otrzymywały subwencję na prowadzoną akcję.

Grodzkie i Powiatowe Komitety Nauczycielskie zarejestrowały:

Nauczycieli szkół	I. kwartał 1933 r.			II. kwartał		
	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec
powszechnych	618	7 9	705	675	643	648
średnich	28	30	26	25	25	24
zawodowych	3	3	3	3	3	3
razem	649	752	734	703	671	675

Z powyższego zestawienia widać, że w II kwartale liczba nauczycieli bez pracy uległa zmniejszeniu, co się tłumaczy nadaniem kilkudziesięciu posad etatowych i kontraktowych przez Kuratorjum.

Ilość osób zatrudnionych przez Komitety wykazuje niżej podana tabelka:

Nauczycieli szkół	I. kwartał			II. kwartał		
	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec
powszechnych	166	236	360	332	324	315
średnich	6	7	8	9	10	9
zawodowych	—	—	1	1	1	1
razem	172	243	369	342	335	325

Ze składek całego nauczycielstwa i urzędników administracji szkolnej wpływało w ciągu półrocza przeciętnie 14.526,88 zł miesięcznie. Wprowadzenie ustawowego opodatkowania pensyj w wysokości 1% na rzecz Funduszu Pracy, nie zachwiało akcją Komitetów, gdyż nauczycielstwo, rozumiejąc, że w chwili obecnej nie może oczekiwać z Funduszu Pracy żadnej pomocy dla swoich koleżanek i kolegów, pozostających bez pracy, nie uchyliło się od dalszego wpłacania składek na rzecz Komitetu Nauczycielskiego.

Przekonywują o tem sumy wpłacanych składek. W miesiącach I-go kwartału (a więc przed wprowadzeniem 1% na Fundusz Pracy), przeciętnie wpływało 14.801,74 zł. miesięcznie. i w miesiącach II-go kwartału, gdy już obowiązywała składka na Fundusz Pracy, wpływało przeciętnie 14.252,03 zł. miesięcznie. Wpływy zmniejszyły się zatem tylko o 550 zł. miesięcznie.

Zestawienie Sprawozdań kasowych Powiatowych i Grodzkich Komitetów Nauczycielskich

I. kwartał

DOCHÓD

Składki:	zł	zł
nauczyc szkół powszechn,	32.666,85	
nauczyc. szkół średnich	7.256,31	
nauczyc. szkół zawodowych	1.928,63	
urzędników admin szkolnej	850,99	42.702,75
Subwencja z Okręgow. Komitet. Nauczycielsk.		3.210.27
Inne		1.796,56
		47.709,58

ROZCHÓD

Zasiłki:	zł	zł
dla naucz. szkół powszechn.	23.254,09	
dla naucz. szkół średnich	775,00	
dla naucz. szkół zawodowych	60,00	24.089,09
Zapomogi:		
dla naucz. szkół powszechn.	2.555,55	
dla naucz. szkół średnich	355,00	
dla naucz. szkół zawodowych	30,00	2.940,55
Do Okręgowego Komitetu Nauczycielskiego		8.673,93
Administracja		463,54
Inne		503 85
		36.670,96
Saldo		11.038,62
		47.709,58

II. kwartał

DOCHÓD

1. Saldo		11.038,62
2. Składki:		
od naucz. szkół powszechn.	32.846,54	
od naucz. szkół średnich	5.997,33	
od naucz. szkół zawodowych	1.869,34	
urzędników admin. szkolnej	768,08	41.481,29
3. Subw. z Okręgowego Kom. Nauczycielsk.		4.030,54
4. Inne		1.091,41
		57.641,86

ROZCHÓD

Zasiłki:		
dla naucz. szkół powszechn.	34.265,37	
dla naucz. szkół średnich	996,74	
dla naucz. szkół zawodowych	120,00	35.382,11
Zapomogi:		
dla naucz szkół powszechn.	1.836,90	
dla naucz. szkół średnich	190.00	2.026,90
Do Okręgow Komitetu Nauczycielskiego		11.209,00
Administracja		629,48
Inne		129,90
		49.377,19
Saldo		8 264,67
		57.641,86

I. półrocze

DOCHÓD

1. Składki:		
od naucz. szkół powszechn.	65.513,36	
od naucz. szkół średnich	13.253,64	
od naucz szkół zawodowych	3.797,97	
urzędników admin. szkolnej	1.6 9,07	84.184,04
2. Subw. od Okręgowego Komit. Nauczycielsk.		7.240,81
3. Inne		2.887,97
		94.312,82

ROZCHÓD

1. Zasiłki:		
dla naucz. szkół powszechn.	57.519,46	
dla naucz szkół średnich	1.771,74	
dla naucz szkół zawodowych.	180,00	59.471,20
2. Zapomogi:		
dla naucz. szkół powszechn.	4.392,45	
dla naucz. szkół średnich	545,00	
dla naucz. szkół zawodowych	30,00	4.967,45
3. Do Okręgow. Komit. Nauczycielskiego		19.882,93
4. Administracja		1.093,02
5 Inne		633,55
		86.048,15
Saldo		8.264,67
		94.312,82

Suma 94.312,82 zł wyraża całkowity obrót w Powiatowych i Grodzkich Komitetach Nauczycielskich, faktyczny dochód tych Komitetów wynosi 87.072,01 zł.

Sprawozdanie kasowe Okręg. Komitetu Nauczycielskiego

I. kwartał

DOCHÓD

1. Od Grodzkich i Powiatowych Komitetów Nzuczycielskich	8.673,93
2. Składki naucz. wpłacane bezpośrednio do Okręgowego Komitetu	1.436,44
3. Składki Urzędników Kuratorjum O. S. P.	266,03
4. Inne	56,50
	10.432,90

ROZCHÓD

1. Subwencja dla Pow. i Grodzkich Komitetów Nauczycielskich	3.210,27
2. Subw. dla Polskiego Białego Krzyża na zasiłki dla nauczycieli uczących żołnierzy	1.052,00
3. Administracja	111,35
	4.373,62
Saldo	6.059,28
	10.432,90

II. kwartał

DOCHÓD

1. Saldo	6.059,28
2. Od Grodzkich i Pow. Kom. Nauczycielskich	11.209,00
3. Składki naucz wpłacane bezpośrednio do Okręgowego Komitetu	1.164,38
4. Składki urzędników Kuratorjum O. S. P.	110,42
	18.543,08

ROZCHÓD

1. Subw. dla Komitetów Nauczycielskich	4.030,54
2. Zapomogi	350,00
3. Zasiłki za wykonaną pracę	98,67
4. Administracja	61,50
	4.540,71
Saldo	14.002,37
	18.543,08

I. półrocze

DOCHÓD		ROZCHÓD	
1. Od Komitetów Nauczycielskich	19.882,93	1. Subw. dla Komitetów Nauczycielskich	7.240,81
2. Składki naucz. bezpośrednio wpłacone do Okręgowego Komitetu	2.600,82	2. Subw. dla Polskiego Białego Krzyża	1.052,00
3. Od urzędników Kuratorjum O. S. P.	376,45	3. Zapomogi	350,00
4. Inne	56,50	4. Zasiłki	98,67
		5. Administracja	172,85
			8.914,33
		Saldo	14.002,37
	22.916,70		22.916,70

Sumaryczne zestawienie dochodu i rozchodu z akcji niesienia pomocy bezrobotnemu nauczycielstwu.

I. półrocze

DOCHÓD		ROZCHÓD	
1. Składki nauczycieli	86.784,86	1. Zasiłki	59.569,87
2 Urzędnicy Kuratorj. O. S. P.	376,45	2. Zapomogi	5.317,45
3. Inne	2.944,47	3. Subwencja dla Polsk. Białego Krzyża	1.052,00
		4. Administracja	1.265,87
		5. Inne	633,55
			67.838,74
		Saldo	22.267,04
	90.105,78		90.105,78

Z wyżej podanych zestawień kasowych wynika, że z ubiegłego półrocza pozostają sumy: 8.264.67 zł. w kasach Grodzkich i Powiatowych Komitetów i 14.002,37 zł. w kasie Okręgow. Komitetu, co stanowi łącznie sumę 22.267,04 zł. Suma ta powstała stąd, że składki pochodzą z poborów wypłacanych zgóry za miesiąc, a wszelkie zasiłki Komitety wypłacają zainteresowanym zdołu.

* * *

Akcja Komitetów stworzyła dla wielu jedyne środki egzystencji, a wszystkim objętym nią ułatwiła przetrwanie ciężkiego okresu powszechnego kryzysu. Przytem zatrudnieni na placówkach utworzonych za pośrednictwem Komitetów nietylko nie tracili przydatności zawodowej ale nawet podnosili ją przez odbywanie praktyki w swoim zawodzie. Możność zatrudnienia większej ilości osób w pracy nauczycielskiej ułatwiło pozatem likwidowanie komplikacyj natury personalno-organizacyjnej, jakie powstawały w szkołach przejściowo wskutek krótkotrwałej choroby naucz., a przez otoczenie opieką koleżeńską kandydatów stanu nauczycielskiego całe nauczycielstwo wydat-

nie przyczyniło się do wyrobienia w nich poczucia przynależności do stanu nauczycielskiego i trwałego związania z nim. Udzielana nieprzerwanie pomoc materjalna dała wyraz dobrze rozumianej pomocy i ofiarności koleżeńskiej.

Z dumą stwierdzamy, że wprowadzenie składek na Fundusz Pracy nie zmniejszyło ofiarności nauczycielstwa w naszym Okręgu i nie przerwało akcji Komitetów.

Składając powyższe sprawozdanie, Okręg. Komitet Naucz. stwierdza celowość i potrzebę kontynuowania rozpoczętej akcji i wierzy, że nadal całe nauczycielstwo bez wyjątku weźmie w niej udział

Przewodniczący O. K. N.
(—) **Dr. M. Pollak**
Kurator Okręgu Szkolnego.

Z praktyki szkolnej.

WYRAZOWA METODA CZYTANIA I PISANIA.

Dziecko, poprawnie operujące dostatecznym zasobem słów, zapragnie nauki czytania i pisania. W oparciu o konkret i na konkretnych przeżyciach dzieci, powiększamy słownik dziecięcy i uczymy poprawnie posługiwać się nim. Po takim przygotowawczym kursie, który możemy nazwać ćwiczeniami w mówieniu, uważamy dzieci za dojrzałe do pojmowania sztuki słowa pisanego.

Wymieniony kurs wstępny ukoronujemy podkreśleniem umownego charakteru symboli słownych, co stanowi już przejście do nauki czytania i pisania. Podkreślanie umownego charakteru słowa nie przedstawia specjalnych trudności, gdyż dziecko jest symbolistą. Dzisiaj, najsłabszy nawet psycholog doszuka się symbolizmu w rysunkowej ekspresji dziecka a psycholog-pedagog znajdzie ją w każdym przejawie ekspansji dziecięcej. Oczywiście, omawiane podkreślanie kierujemy na podświadomość, unikając określeń abstrakcyjnych. W samem zaraniu nauki staramy się pójść drogą najnaturalniejszą. Wprawdzie niema w mózgu ludzkim ośrodka czytania i pisania, ale jest ośrodek mowy; czemże jednak, jeśli nie odmianą mowy, jest pisanie? Rozwój mowy ma podłoże instynktowne (gaworzenie głuchego niemowlęcia); sprawmy przeto, aby i rozwojowi pisania nadać charakter naturalny. Sprawmy, by dziecko uczyło się czytania i pisania, czytając i pisząc; tak, jak uczy się ślizgania, ślizgając się, lub jedzenia, jedząc. Obrawszy taką drogę, musimy pod-

kreślić umowny charakter słowa. Czynimy to naprzód w zabawach (ciepło - zimno. Na mój znak, róbcie tak itp.) a potem w czasie specjalnych lekcyj dostosowanych do tematu dnia, tak aby wkrótce naturalną i przystępną dziecku drogą podać pierwszy „znak“, pierwszy symbol wzrokowy i słuchowy słowa podstawowego.

„Dorośli ludzie tak się umówili, że na oznaczenie tego, co trzymam w ręce jest taki znak — przeczytajcie.“ Dzieci, po odpowiednich zabiegach, bez trudności opanują ów znak wzrokowo - ruchowo, przy równoczesnej asymilacji słuchowej.

Podawanie wyrazów podstawowych przedstawia wartości nie samych tylko zabiegów nad opanowaniem przez dzieci czytania i pisania, ale stanowi już rzeczywiste czytanie i pisanie. Dziecko uczy się już, czytania i pisania, czytając i pisząc. Opuszczam szczegółowe omówienie metodycznego postępowania przy podawaniu wyrazów podstawowych, jak również nie omówiłem szczegółowo powiększanie słownika, albowiem ramy artykułu zmuszają mię do syntezy.

Po podaniu i utrwaleniu kilku, czy kilkunastu wyrazów podstawowych, przystępujemy do analizy t. j. wyodrębniania z mowy zdań, ze zdań wyrazów a z wyrazów głosów. Przez analizę dochodzimy do syntezy, którą stanowi aflabet. Metoda wyrazowa jest zatem analityczno-syntetyczną. Zdajemy sobie jednak sprawę, jak mało mówi owo określenie „analityczno-syntetyczna“ — wszak na każdej lekcji jest analiza i synteza. Chodzi jednak o to,, abyśmy wiedzieli, kiedy stosujemy analizę a kiedy syntezę. Metoda syntetyczna (tylko syntetyczna) jest wyraźnie Dziennikiem Urzędowym Ministerstwa zabroniona. Podawanie dzieciom znaków na głosy (alfabetu częściami) jest zabronione.

Z dotychczasowych wywodów łatwo wysondować można, że w metodzie wyrazowej lepiej jest opierać czytanie na podstawie pisania, aniżeli odwrotnie. Skojarzenie obrazu wzrokowo - ruchowego z obrazem słuchowym słowa zawsze nastąpi, wysuwamy jednak na pierwszy plan obraz napisanego wyrazu. Napisane, czy narysowane słowo (pierwsze wyrazy podstawowe dziecko-symbolista odrysowuje), jako bodziec spowodować winno proces myślowy przywołania do świadomości oznaczonego pojęcia. „„Na ten znak, róbcie tak“ a teraz „na ten znak, mówię tak“ — oczywiście nietylko „mówię“, ale dziecko myśli i czyta.)

W metodzie wyrazowej nie można sobie inaczej wyobrazić wyodrębniania i utrwalania liter.

Przypuśćmy, że wprowadziliśmy już wyrazy „miska" „miski" a pragniemy wyodrębnić „i". Dzieci rysują i podpisują „miska". Następnie rysują i podpisują „miski". Zestawiają obydwa wyrazy i wyszukują wzrokowo różnicę. (Tam, gdzie się inaczej widzi, tam się też inaczej słyszy). Na tablicy, czy też na kartonikach widziały doskonalsze rysunki i napisy. Szukały różnicy. Znalazły ją tam, gdzie tkwiła również słuchowa t. j. na końcu wyrazu. Znak uważamy za wyodrębniony. Przystępujemy do utrwalenia.

Przy metodzie zdaniowej, która bardzo mało różni się od wyrazowej, podczas wyodrębniania postępujemy podobnie np.:

ala ma mak
ala ma maki

Napisy poprzedza pogadanka i rysunki. Wyodrębniony znak można odznaczyć czerwoną kredą na tablicy i takąż kredką dzieci mogą go wpisać w odpowiedniem miejscu. Następuje utrwalenie.

Utrwalamy najczęściej na „robotach ręcznych" w glinie, w plastylinie, kamyczkami, wydzieranką, koralikami itp., przyczem pozostawiamy dzieciom jaknajwięcej swobody w wyborze sposobu i materjału.

Zadania domowe w dawnem znaczeniu nie istnieją w pierwszym okresie nauki. Dzisiaj wolimy jedno dobrowolnie, na wilgotnym piasku napisane „i", niźli „całe dwie linijki" (bywało nawet strony") dziecięcej męki, ku małemu pożytkowi dla postępu właściwie pojętej nauki.

Wyodrębnienie samogłosek a nawet kilku spółgłosek nie stanowi przeszkody w dalszem podawaniu wyrazów podstawowych. Kończymy to „podawanie", gdy zasób poznanych liter jest tak duży, że wystarcza do budowy zdań zgodnych z tematem dnia, oraz pozwala na wyodrębnianie pozostałych liter..

Od pierwszej do ostatniej lekcji staramy się, by dzieci czytały krótkie teksty dostosowane do tematu dnia. Owo dostosowanie tekstów do przerabianego ośrodka nie przedstawia trudności w metodzie wyrazowej. Omawiając np. ośrodek „ogród szkolny" znachodzimy mak. Po pogadance podajemy wyraz podstawowy „mak". W metodzie zdaniowej podamy zdanie np. „ala ma mak".

Niewątpliwie koledzy zauważyliście w przeczytanych wywodach brak jakiejkolwiek wzmianki o elementarzu. Metoda wyrazowa żąda „żywego elementarza", tworzonego przez dzieci wspólnie z nauczycielem. Elementarz taki nie będzie nosił ujemnych cech podręcznika, lecz przeciwnie

stanowi wartość eksponatu pracy dziecka i nauczyciela — pracy, która jest zawsze dostosowana do zainteresowań dnia i dziecka.

Elementarz - podręcznik, użyty być może tylko jako środek pomocniczy. Np. po wyodrębnieniu „i“ zwracamy się do dzieci z poleceniem „wyszukajcie ten znak w waszych książkach“ — dzieci szukają (strona obojętna) i radosnemi okrzykami, trzymając palec pod znakiem „odwzorowywują“. Podobnie traktujemy słowa.

Czytankami dla dzieci zajmiemy się w odrębnym artykule.

Sysło Tadeusz.

Z życia naszej organizacji.

Nowy lokal Zarządu Okręgowego.

Biuro Zarządu Okręgowego Z. N. P. w Poznaniu zostało **z dniem 1 września przeniesione do nowego lokalu przy ul. Fr. Ratajczaka 15 m. 18, wejście drugie w pasażu Apollo, drugie piętro.** Nowy lokal obejmuje pokój dla sekretarjatu i sekcyj, pokój dla prezydjum i obszerną salę zebrań. Wobec szczupłego budżetu i wysokich czynszów Zarząd Okręgowy nie zdołał wynająć takiego lokalu, w którym możnaby zorganizować pokoje gościnne. Zarząd ma jednak na uwadze tę potrzebę organizacyjną i dążyć będzie do zrealizowania powziętych w tej sprawie zamierzeń.

Zorganizowanie Okręgowej Sekcji Szkolnictwa Zawodowo-Dokształcającego.

W ostatnich dniach ub. roku szkolnego odbył się w Poznaniu Zjazd nauczycieli - związkowców, pracujących w szkołach zawodowo - dokształcających. Na zjazd ten przybyli z Warszawy kol. inż. Jodkowski i kol. F. Frysz, którzy zreferowali sprawy związane z organizacją Okręgowej Sekcji Szk. Zaw. Dokszt. W wyniku obrad wybrano Zarząd Sekcji z kol. Kusińskim z Inowrocławia jako przewodniczącym na czele.

W lipcu udał się przewodniczący Sekcji wraz z wiceprezesem Okręgu kol. M. Kopciem do p. naczelnika Dybczyńskiego celem poinformowania go o zorganizowaniu Sekcji i przedstawienia mu postulatów w sprawach szkolnictwa zawodowo - dokształcającego.

Posiedzenia Wydziału Wykonawczego Zarządu Okręgu.

Dnia 29 sierpnia odbyło się pierwsze w bieżącym roku szkolnym posiedzenie Wydziału Wykonawczego Zarządu Okręgowego. Posiedzenie to zagaił kol. wiceprezes M. Kopeć, witając przybyłego po dłuższej chorobie kol. prezesa Zycha i wyrażając radość z jego powrotu do aktywnej pracy organizacyjnej w Okręgu. Po objęciu przewodnictwa, wyraził kol. prezes Zych podziękowanie dla swoich zastępców w czasie swej nieobecności t. j. kol. Krawczykowi i kol. M. Kopeciowi, poczem kol. Kopeć złożył sprawozdanie z działalności i omówił sprawy bieżące Okręgu. Następnie obszernie zajmowano się sprawą programu pracy na bieżący rok szkolny i postanowiono zwołać na 1-go października plenarne zebranie Zarządu Okręgowego.

W dniu 11 września na posiedzeniu Wydziału Wykonawczego **postanowiono poprzeć moralnie i materjalnie Pożyczkę Narodową** i wydać w tej sprawie okólnik do Ognisk w Okręgu. Zajmowano się także bieżącemi sprawami organizacyjnemi.

Konferencje Zarządu Okręgowego w Kuratorjum.

Z okazji nowego roku szkolnego, tak ważnego w dziejach szkolnictwa polskiego z uwagi na realizację nowych programów nauczania, w dniu 8 września udało się prezydjum Zarządu Okręgowego w osobach kol. kol. prezesa Zycha, wiceprezesa Kopcia i sekretarza Ciuły do Pana Kuratora Okręgu Szkolnego dr. M. Pollaka celem zadeklarowania stanowiska Okręgu Z. N. P. w sprawach szkolnictwa oraz celem przedstawienia postulatów naszej organizacji.

W czasie konferencji w szczególności złożono Panu Kuratorowi gorące podziękowanie za Jego dotychczasowe życzliwe ustosunkowanie się do postulatów naszej organizacji oraz za szereg wydanych zarządzeń i poczynań mających na celu dobro szkolnictwa i nauczycielstwa w Okręgu z prośbą o poparcie naszych zamierzeń, zwłaszcza w pracy pedagogicznej i społeczno - oświatowej.

Pan Kurator przyjął do wiadomości naszą deklarację pozytywnej i aktywnej pracy w podjętej przebudowie ustroju szkolnictwa, programów nauczania oraz psychiki dużej jeszcze części nauczycielstwa i wyraził zadowolenie z naszego stanowiska. Następnie wyraził żywe zainteresowanie się programem naszej pracy i po obszernych wyjaśnieniach przyrzekł pozytwnie ustosunkować się do szeregu przedstawionych postulatów.

Następnie delegacja Zarządu Okręgowego udała się do Panów Naczelników Dr. Durka, Petrykowskiego i Bednarka, do Panów Wizytatorów Glinickiego, Godeckiego i Zawidzkiego oraz do Pana Kierownika Oddziału Oświaty Pozaszkolnej Popławskiego, którym złożyła w imieniu Okręgu Z. N. P. wyrazy uszanowania z okazji nowego roku szkolnego i odbyła z nimi konferencje w zakresie spraw naszej organizacji, związanych z ich urzędowaniem. W czasie konferencji z Panem Naczelnikiem Petrykowskim nadeszła z Warszawy telefoniczna wiadomość o decyzji powołania Go na stanowisko Kuratora Okręgu Szkolnego Poleskiego. Wobec tego delegacja złożyła Panu Naczelnikowi Petrykowskiemu serdeczne życzenia na nowem stanowisku oraz wyraziła podziękowanie za tę wielką pracę, jakiej przez krótki czas swego urzędowania na terenie naszego Okręgu dokonał dla dobra szkolnictwa.

Zorganizowanie Okręgowej Sekcji Szkolnictwa Średniego.

Dnia 17 września odbył się pierwszy w Poznaniu zjazd delegatów Sekcyj Szkolnictwa Średniego celem zorganizowania Okręgowej Sekcji i zaznajomienia się z jej pracą organizacyjną i potrzebami. Zjazd zagaił prezes Okręgu kol. Zych, oddając przewodnictwo w ręce jego organizatora kol. Mścisza, który następnie zobrazował usiłowania i dotychczasowe poczynania w kierunku zrzeszenia nauczycielstwa szkół średnich w szeregach naszej organizacji. W czasie swego przemówienia wyraził podziękowanie kol. wiceprezesowi Kopciowi, który na stanowisku urzędującego prezesa Okręgu przyczynił się do podjęcia prac organizacyjnych Sekcji Szkolnictwa Średniego w naszym Okręgu. Następnie obszerny referat organizacyjno-programowy wygłosił z wielką swadą przewodniczący Wydziału Szk. Średn. kol. Drzewiecki z Warszawy. Po dyskusji i wyjaśnieniach postanowiono zorganizować Okręgową Sekcję Szkolnictwa Średniego oraz dokonano wyboru Zarządu, w skład którego weszli koledzy nauczyciele szkół średnich: M. Mścisz z Leszna, przewodniczący, St. Mróz z Poznania, zast. przew., dr. Mikiewicz z Leszna, sekr., Olejnik, skarbnik; Kandyba, Kolczyński, Dubasz, Jorkasz, Stepczyński, członkowie.

Reorganizacja „Naszego Głosu".

Numer niniejszy, wychodzący z opóźnieniem z powodu nawału pracy i zmiany drukarni, zapoczątkowuje nowy rocznik wydawnictwa, dostosowany do roku szkol-

nego. Oprócz tej zmiany Redakcja projektuje szereg innych zmian, dotyczących treści czasopisma. W związku z odbytą we Lwowie konferencją redaktorów czasopism organizacyjnych, w organie naszym zamieszczane będą tylko takie artykuły, które dotyczyć będą szkolnictwa i nauczycielstwa na terenie województw poznańskiego i pomorskiego. Redakcja zaprasza ogół członków naszej organizacji w Okręgu do współpracy przez nadsyłanie odpowiednich artykułów, sprawozdań, życzeń itp. Współpraca ta przyczyni się do rozwoju i poczytności naszego organu.

Nasi obrońcy w Komisji Dyscyplinarnej.

W związku z nową organizacją Komisji Dyscyplinarnej przy Kuratorjum Okr. Szkolnego, Wydział Wykonawczy Zarządu Okręg. zwrócił się do szeregu Kolegów o podjęcie się roli obrońców nauczycielstwa. Dotychczas roli tej podjęli się następujący koledzy: **Holejko, Łącki, Mróz, Świebocki i Zych.** Prawdopodobnie liczba tych obrońców powiększy się jeszcze o kilku. Gdyby który z Kolegów zechciał podjąć się roli obrońcy, prosimy o tem zawiadomić Zarząd Okręgowy.

Członkowie Związku, oczekujący rozprawy dyscyplinarnej a reflektujący na obronę w Komisji Dyscyplinarnej przez któregokolwiek z wymienionych kolegów, zechcą o swym wyborze w piśmie do Zarządu Okręgowego zaznaczyć, kogo upoważniają do swej obrony oraz zechcą nadesłać obszerne wyjaśnienia w ich sprawach z zaznaczeniem terminu rozprawy.

KOMUNIKATY.

Okólnik Okręgowej Komisji Organizacyjnej.

Z powodu reorganizacji biura Zarządu Okręgowego **należy do dnia 15 października przesłać do Sekretarjatu Zarządu Okręgowego Zw. Naucz. Polsk., (Poznań, Fr. Ratajczaka 15 m. 18)** następujące dane:

1. **Ilość etatów nauczycielskich na terenie działania Ogniska.**
2. **Ilość członków Ogniska.**
3. **Dokładny imienny wykaz członków Ogniska.**
4. **Skład osobowy Zarządu Ogniska.**
5. **Adres korespondencyjny Ogniska.**
6. **Ilość prenumeratorów „Naszego Głosu“,**
7. **Data zorganizowania Ogniska.**

Zarządzenie to prosimy ze względów organizacyjnych wykonać ściśle i terminowo. Dotyczy ono każdego Ogniska, istniejącego na terenie naszego Okręgu Szkolnego. Również i Oddziały Powiatowe zechcą nadesłać odpowiedzi na powyższe dane, dotyczące Ognisk, istniejących na terenie działalności każdego poszczególnego Oddziału, z uzupełnieniem składu osobowego Zarządu Oddziału Powiatowego.

Wobec tego, że wiele Ognisk odbywa swoje zebrania w sobotę, domagając się nieraz przyjazdu na zebranie delegata Zarządu Okręgowego, zaznaczamy, że **wyjazd delegata w sobotę jest możliwy tylko wówczas, jeżeli zebranie odbywa się w takim czasie i miejscowości, że delegat będzie mógł wyjechać z Poznania po swoich zajęciach służbowych tj. najwcześniej o godz. 13 i będzie mógł zdążyć na zebranie.**

O zebraniach odbywających się w niedzielę i o zapotrzebowaniach na nich delegatów Zarządu Okręgowego, należy także na dwa tygodnie naprzód zawiadomić o tem Sekretarjat Zarządu Okręgowego.

(—) **M. Kopeć**
Przew. Komisji Organiz.

(—) **Fr. Zych**
Przewodn. Zarządu Okręg.

Okólnik Okręgowej Komisji Pedagogicznej.

Komisja Pedagogiczna przystępuje w nowym roku szkolnym z wyraźnym programem zorganizowania pracy w Okręgu.

Ponieważ skład Komisji, oprócz kilku osób dobranych w siedzibie Zarządu, stanowią zasadniczo przewodniczący Sekcyj Pedagogicznych w Oddziałach powiatowych, dlatego na ich barkach spoczywa ciężar i odpowiedzialność pracy pedagogicznej w terenie.

Zadaniem Komisji Pedagogicznej jest koordynowanie wspólnych wysiłków jej członków. Dlatego w tej pracy konieczną rzeczą jest współdziałanie i ścisły kontakt przewodniczących sekcyj i referentów w Ogniskach z Zarządem Komisji Pedagogicznej w Poznaniu, kontakt, utrzymywany, czyto drogą wspólnych zjazdów, czyto drogą korespondencji, przez nadsyłanie komunikatów i sprawozdań o stanie pracy.

W tej myśli zarządzamy, co następuje:

1. **Do dnia 30 października br. Oddziały Powiatowe zorganizują na specjalnem zebraniu Sekcje pedagogiczne,**

przez wybór odpowiednich przewodniczących, których zobowiążą do zorganizowania pracy na terenie Oddziału. Muszą to być ludzie, którzy nietylko będą figurowali na papierze, ale którzy mają dobrą wolę pracy i wezmą odpowiedzialność za tę pracę.

2. **Do dnia 1 listopada należy podać nazwiska tych przewodniczących do Zarządu Okręgu.**

3. Nowowybrani przewodniczący dopilnują wyboru referentów pedagogicznych w Ogniskach i **do 1 listopada podadzą do wiadomości Zarządu Okręgu ich nazwiska.**

Referenci wchodzą z urzędu w skład Sekcji.

4. Praca Pedagogiczna w całym Okręgu będzie się odbywała w tym roku szkolnym pod hasłem **realizacji nowych programów.**

W tym celu Sekcje i Referaty w Ogniskach dobiorą grono osób, w pierwszym rzędzie realizujących nowe programy w kl. I., II i V. Zadaniem ich będzie omawianie, referowanie i rozwiązywanie trudności, spotykanych w praktyce, oraz wyjaśnianie nasuwających się zagadnień. Należy najszerzej uwzględnić obok metodycznych, zagadnienia wychowawcze, psychologiczne, obywatelskie, wynikające z programów.

Niezależnie od tej pracy przystąpić należy energicznie do zorganizowania bibljotek i czytelni.

Również należy się zająć zorganizowaniem stałej pomocy nauczycielstwu młodemu w formie udzielania porad na miejscu, czy też przez nawiązanie kontaktu z Okręgową Poradnią Pedagogiczną w Poznaniu.

Praca w Powiatowych Sekcjach Pedagogicznych winna iść w parze z pracą na konferencjach rejonowych, które należy traktować jako teren pracy Sekcji Pedagogicznej.

Wreszcie niezbędnem jest sta.e nadsyłanie sprawozdań i komunikatów do Zarządu Komisji o tem, jak praca postępuje, o trudnościach w niej, ewentualnie o potrzebie pomocy itp.

W styczniu 1934 r. odbędzie się Zjazd Przewodniczących Sekcyj, tj. plenarne posiedzenie Komisji Pedagogicznej, na którem Przewodniczący złożą ze swych terenów sprawozdanie. O terminie w swoim czasie zawiadomimy.

(—) **St. Maciukiewicz**
w/z. Przewodn. Komisji Pedagog.

(—) **Fr. Zych**
Przewodn. Okręgu.

SPRAWOZDANIA.

Z kursu wakacyjnego w Poznaniu.

W czasie od 17 lipca do 9 sierpnia br. odbył się staraniem Zarządu Okręgowego Z. N. P. kurs wakacyjny dla nauczycieli, mających zdawać egzamin praktyczny. Kurs ten miał na celu opracowanie zagadnień psychologiczno - pedagogicznych i ustrojowo - programowych Poza tem w programie kursu była także część metodyczno - praktyczna szczególnie dla klasy I. Wreszcie poświęcono resztę czasu wycieczkom. I tak zwiedzono zbiory muzealne w Kórniku, a w Poznaniu: ratusz, muzeum Wlkp., muzeum archeologiczne, muzeum przyrodnicze, zoolog, fabrykę H. Cegielskiego i palmiarnię w parku Wilsona.

W kursie brali udział koledzy i koleżanki z różnych Okręgów szkolnych w ogóln. liczbie 33, z czego 11 kobiet i 22 mężczyzn Udział kursistów z poszczególnych Okręgów Szkolnych był następujący: Brzeski 3, Łucki 4, Poznański 15, Śląski 3, Warszawski 5, Wileński 3.

Wykładowcami na kursie byli kol. kol., insp. Groele, kier. szkoły Grabowski, prof. Bieda i Sysło. Wycieczkami kierowali koledzy Kopeć i Krawczyk.

Z ramienia Kuratorjum Okręgu Szkolnego wizytował kurs p. wizytator Godecki. Kierownikiem kursu był kol. I. Krawczyk.

W ciągu całego kursu była jaknajlepsza współpraca słuchaczy z prelegentami i kierownictwem kursu oraz serdeczne współżycie koleżeńskie.

Kursiści korzystali z bibljoteki Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

Na zakończenie kursu odbyła się w lokalu związkowym herbatka z tańcami.

Z kursu pedagogiki praktycznej w Zakopanem.

Oddział Powiatowy Z. N P. w Koźminie zorganizował w Zakopanem, w czasie od 3 lipca do 8 sierpnia kurs pedagogiki praktycznej.

Celem kursu było zapoznanie uczestników z nowemi programami i nowoczesnemi kierunkami pedagogicznemi a również zwiedzenie Tatr i Pienin.

Na kurs zgłosiło się ogółem 171 osób, z czego członków Zw. Naucz. Polsk. 125, członków Stowarzyszenia Chrz. Narod. Naucz. 9, reszta bez przynależności organizacyjnej.

Zajęcia na kursie trwały 36 dni łącznie z wycieczkami naukowemi i krajoznawczemi. Omówione zostały zagadnienia programowo-ustrojowe oraz nowoczesne kierunki w wychowaniu. Przy kursie była zorganizowana 6-cio klasowa szkoła ćwiczeń, do której uczęszczały dzieci miejscowej szkoły powszechnej Nadto zorganizowane były dwie

świetlice: naukowa i towarzyska. Uczestnicy żywo interesowali się pracą na kursie i brali w niej bardzo czynny udział.

Na kursie zajętych było 8 prelegentów a mianowicie: dr. St. Frycz, docent Uniw. Poznańskiego, p. St. Gugulska, naucz. semin. z Leszna, kol. M. Kotarbiński z Warszawy, kol. Lewicki z Redy, kol Maciukiewicz z Poznania, kol. dr. Szwarc z Poznania, kol. Wandycz z Wolsztyna, kol. prezes Zych z Poznania. Nadprogramowo wygłosili referaty kol. B. Kubski, przew. Wydziału Pedag. z Warszawy, p K. Łotocki, naucz. semin. ze Lwowa i p. Federowicz, kier. stacji meteorologicznej w Zakopanem.

Kierownikiem kursu był kol. St. Benisz, przew. Okręg Komisji Pedagogicznej w Poznaniu.

Kurs wizytował p. wizytator Odroń z Lublina, kol. B. Kubski z ram. Wydziału Pedagogicznego Z. N. P., Komisja rewizyjna Zarządu Głównego Z. N P., kol. Stojałowski, przewodniczący Oddziału Powiat. w Koźminie oraz urzędowo z ramienia Kuratorjum Okr. Szk. Krak. wizytował kurs p wizyt. Kabaciński.

Wszyscy wizytujący i lustrujący kurs wyrazili się o pracy i jej wynikach dodatnio.

ZEBRANIA OGNISK.

Obszerny przegląd ruchu organizacyjnego w Okręgu zamieścimy w następnym numerze. Sprawozdania z odbytych zebrań należy przesyłać niezwłocznie po zebraniu do Zarządu Okręgowego.

Kronika

ZMIANY W SZKOLNICTWIE.

W czasie minionych wakacyj oraz na początku roku szkolnego zaszły w Okręgu naszym zmiany personalne na stanowiskach służbowych.

Panowie wizytatorzy Perucki i dr. Jabczyński przeszli w stan nieczynny, p. wizytator Wiśniewski został przeniesiony do Krakowa, szereg inspektorów szkolnych przeniesionych zostało w stan spoczynku.

W związku z nową organizacją obwodów szkolnych wszyscy inspektorzy szkolni zostali przeniesieni ze swoich powiatów na nowe miejsca służbowe. Na etaty przeniesionych na emeryturę zostało mianowanych inspektorami szereg naszych kolegów, członków Związku Naucz. Polskiego. Mając nadzieję, że na swych stanowiskach nie pójdą śladami inspektorów starego typu, i nie będą ani zwalczali,

ani wstydzili się naszej organizacji — składamy im na tem miejscu serdeczne życzenia owocnej pracy na ich nowych, odpowiedzialnych placówkach.

Jak się ostatnio dowiadujemy, p. Naczelnik Petrykowski ma objąć w najbliższym czasie stanowisko Kuratora Okręgu Szkolnego Poleskiego. Na jego miejsce obowiązki naczelnika wydz szk. powsz. ma objąć p. wizytator St. Glinicki.

WYCIECZKA NAUCZYCIELI Z CZECHOSŁOWACJI

W lipcu bawiła wycieczka nauczycielska z Czechosłowacji w liczbie 35 osób. W wycieczce tej oprócz wybitnych nauczycieli czeskich, brało udział kilku wyższych urzędników i jeden poeta - literat, tłumacz dzieł polskich na język czeski. Sympatycznymi gośćmi zajął się w Poznaniu Zarząd Okręgowy Z. N. P., który w osobach kol. Kopcia i kol. Krawczyka towarzyszył wycieczce w zwiedzaniu zabytków miasta Poznania.

SŁUSZNE ZARZĄDZENIE.

Decyzją Ministerstwa W. R. i O. P zostało zabronione czytanie i kolportowanie w szkołach „Przewodnika Katolickiego". Decyzję tę przyjął ogół nauczycielstwa z żywą radością, albowiem wymienione czasopismo, czytane przeważnie na zachodnich ziemiach, w ostatnich czasach szerzyło szkodliwą propagandę przeciwko wychowawczym zadaniom państwowej szkoły polskiej i przeciwko nauczycielstwu, wykonywującemu należycie swoje posłannictwo.

ZNAMIENNY WYNIK WYBORÓW.

W dniu 22 września, na konferencji nauczycielskiej, odbyły się w Poznaniu wybory do Rady Szkolnej Miejskiej. Delegatami nauczycielstwa zostali wybrani kol. Kopeć Michał i p. dr. Szafranówna, zastępcami kol. Swiebocki i p. Lorkiewicz Znamiennem jest, że długoletni prezes Stowarzyszenia Chrz. Nar. Naucz. p. Sobolewski, dotychczasowy główny „opiekun" nauczycielstwa na terenie nietylko miasta Poznania, ale i całego Okręgu, otrzymał w wyborach zaledwie 205 głosów na 460 głosujących, a więc znacznie mniej niż wynosiła absolutna większość, a jego kontrkandydat z „radykalnego i lewicowego" Związku Naucz. Polsk., wiceprezes naszego Okręgu, kol. M. Kopeć, otrzymał 253 głosy przy 150 członkach Zw. N. P. w Poznaniu. Widocznie większość nauczycielstwa dość już ma opieki ze strony p. Sobolewskiego, co jest znamiennym objawem.

Nowości wydawnicze.

Dr. Władysław Sterling. 1. Dziecko histeryczne, wydanie II., 2. **Dziecko psychopatyczne,** wydanie II. Nakład „Naszej Księgarni" Z. N. P. Warszawa 1933. Obie broszurki wydane jako 9, 10 numery „Bibljoteki Pedagogiki Leczniczej" pod redakcją dr. M Grzegorzewskiej, zasługują na uwagę, temwięcej, że ukazały się obie w drugiem wydaniu.

Dziecko histeryczne, psychopatyczne, jednem słowem anormalne staje się nieraz udręką rodziców, nauczycieli. Zaradzić temu nie mogą zakłady, szkoły specjalne, które gromadzą takie dzieci, skromny bowiem stan liczebny tego rodzaju szkół długo jeszcze nie będzie pokrywał całego zapotrzebowania. Tymczasem w szkole zwykłej trafiają się często dzieci psychopatycznie zdeklarowane, czy też o dużych skłonnościach w tym kierunku, któremi nauczyciel nie jest w stanie się zaopiekować przez stosowanie specjalnych zabiegów wychowawczych, zwłaszcza w stosunku do dzieci histerycznych a to z tego względu, że ich nie rozpoznaje. Broszurki Dr. Sterlinga, pierwsza na 32, druga na 20 stronicach, zawierają wyczerpujące charakterystyki wspomnianych dzieci, przyczem tak w jednej, jak w drugiej sprawa dziedziczenia tych ułomności psychicznych, jak również sprawa stosowania profilaktyki na drodze wychowawczej jest podkreślona. Ma to znaczenie ze względu na poznanie środowiska, w którem się dzieci tego rodzaju wychowują jak również dla stosowania środków pedagogiki leczniczej, opartych na podstawach naukowych.

Niewątpliwie wielu nauczycieli się temi książeczkami zainteresuje.

I. M. Studencki. Jak obserwować dzieci, wydanie II., uzupełnione. Nakład „Naszej Księgarni" Z. N. P. Warszawa 1933. Książka jest szczegółowem objaśnieniem Arkusza Obserwacyjnego Sekcji Psychologów Szkolnych przy Kole Pedagogicznem im. J. Joteyko. Ukazała się ona w drugiem, znacznie rozszerzonem wydaniu, zawierająca w porównaniu z poprzedniem szczegółowe wskazówki co do obserwacji psychologicznej na terenie szkolnym.

Wyłoniona Komisja z Sekcji, złożona z wybitnych psychologów, opierając się w pewnej mierze na doświadczeniach, zwłaszcza pedagogiki niemieckiej, biorąc jednak pod uwagę przedewszystkiem psychologję dziecka polskiego, opracowała Arkusz Obserwacyjny do użytku w szkołach polskich.

Dotychczasowe opracowania, znane pod nazwą psychologicznej charakterystyki dziecka nie spełniały swego zadania bądź to, że opierały się na starej psychologji, lub były zanadto steoretyzowane"

Nowy Arkusz obserwacyjny nietylko swoim wartościowym poziomem zasługuje na wyróżnienie, ale cechuje go przedewszystkiem

jasność, przystępność, brak zbytecznej teoretyczności, przystosowalność do dziecka polskiego i t. p. — Jeżeli się do podniesionych cech zaliczy jeszcze łatwość wykonania arkusza (bez testów i eksperymentów), to użyteczność jego w szkole polskiej nie ulega dyskusji.

Szczegółowe wskazówki do tego Arkusza opracowane przez S. M. Studenckiego oprócz ogólnych wskazań metodycznych do obserwacji omawiają punkt za punktem wszystkie zagadnienia podane w nim. Książkę napisaną z dużą starannością cechuje jasność wykładu. Zasługuje ona z wielu względów na poparcie wśród nauczycieli.

S. M.

Rękopisów redakcja nie zwraca i za treść ogłoszeń nie odpowiada.

Cena ogłoszeń: 1/1 str. 60 zł, ½ str. 30 zł, ¼ str. 20 zł, 1/8 str. 10 zł.

Redakcja i administracja: Poznań, ulica Fr. Ratajczaka 15 m. 18.

Prenumerata rocznie 3 zł. Numer pojed 30 gr. Konto P.K.O. 208-262.

Wydawca w imieniu Poznańskiego Okręgu Związku Nauczycielstwa Polskiego i za redakcję odpowiedzialny: **Michał Kopeć.**

Czcionkami Drukarni Mieszczańskiej S. A. w Poznaniu. ul. Murna 2.